

Преглед на международната среда към м. февруари 2022 г.

През м. януари 2022 г. курсът на акциите на повечето световни пазари се понижи вследствие опасенията на инвеститорите от разрастване на конфликта Русия-Украйна и от промяна на лихвената политика на водещите централни банки с цел понижаване на високата инфлация. Европейската централна банка предупреди кредиторите със значителни експозиции към Русия за евентуално налагане на международни санкции срещу страната при военни действия в Украйна. В богатата на петрол държава Казахстан се проведе големи антиправителствени протести срещу увеличението на цените на горивата. През м. януари 2022 г., годишният темп на инфлация в Турция се повиши до 48.7%. Европейският съюз заведе дело срещу Китай в Световната търговска организация заради дискриминационни търговски практики срещу Литва и някои износители от други страни членки.

Еврозона

Прогнозата на еврозоната за брутния вътрешен продукт (БВП) е да нарасне през четвъртото тримесечие на 2021 г., до 4.6% спрямо 3.9% през предходното.

Годишната инфлация в еврозоната се увеличи минимално до 5.1% през м. януари 2022 г. спрямо м. декември 2021 г., с основни компоненти индекс на енергията, следван от този на храната, алкохола и тютюна.

Сезонно коригираната безработица в еврозоната (EA19) се понижи слабо до 7.1% през м. декември спрямо м. ноември 2021 г. Според Евростат безработните са 11.48 млн. души, което е със 185 хил. души по-малко спрямо м. ноември 2021 г.

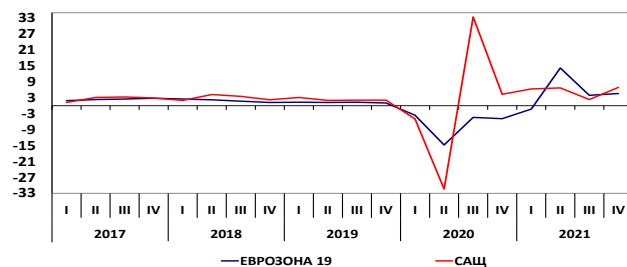
САЩ

Според „предварителната“ оценка на американското Бюро за икономически анализи, през четвъртото тримесечие на 2021 г. БВП нарасна до 6.9% спрямо 2.3% през предходното. Увеличението на реалния БВП отразява ръста на потребителските разходи, повишените частни инвестиции в запаси и др.

Индексът на потребителските цени се увеличи до 7.7% през м. януари 2022 г. спрямо 7% през м. декември 2021 г., с водещи индекси на храната, на електричеството и на наемите. Това е най-високата инфлация за последните 40 години.

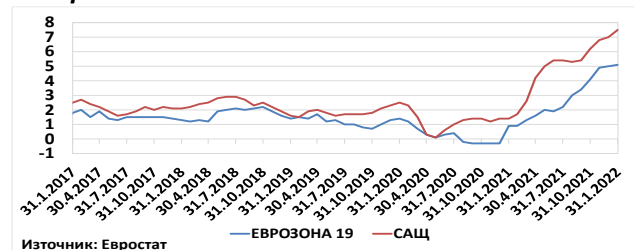
Равнището на безработицата се повиши минимално до 4% през м. януари 2022 г. Броят на безработните нарасна до 6.5 млн. души.

Графика 1. Реален БВП, % г/г; Еврозона(19), САЩ

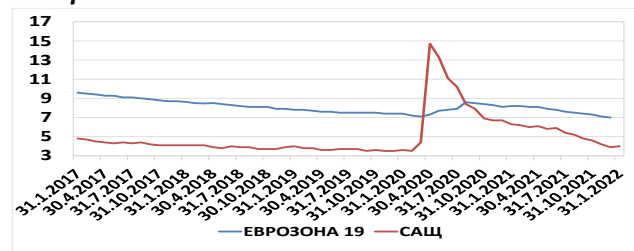
Източник: Евростат

Графика 2. Инфлация, % г/г; Еврозона (19), САЩ

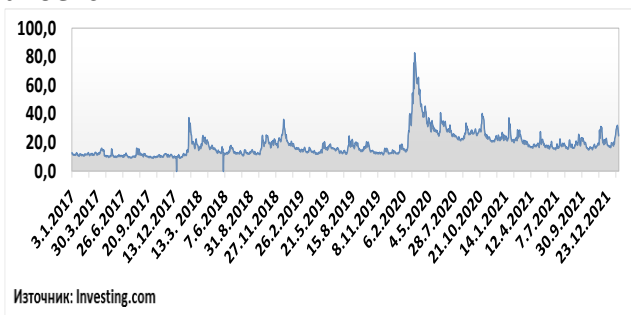
Източник: Евростат

Графика 3. Безработица, %; Еврозона (19), САЩ

През м. януари Volatility Index Futures (VIX) - индекс, който показва пазарните очаквания за волатилността в близко бъдеще, се увеличи с 49.6%, до 24.8 пункта. Ръстът на VIX е свързан с опасенията за ескалиране на Руско-Украинския конфликт и растящата инфлация. Спрямо края на м. декември 2021 г. индексът нарасна с 44.2%.

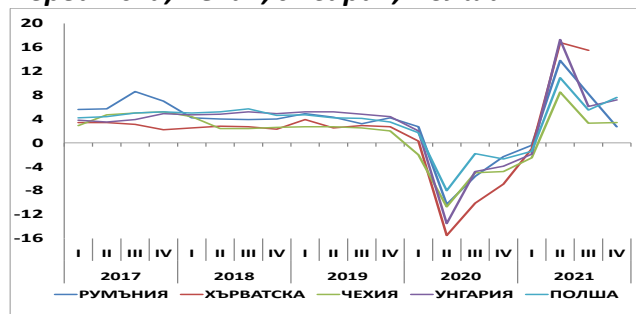
Графика 4. Volatility Index Futures (VIX) индекс

Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

Анализирани са страните: Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария и Полша, чието развитие на икономиките е съпоставимо с българската икономика.

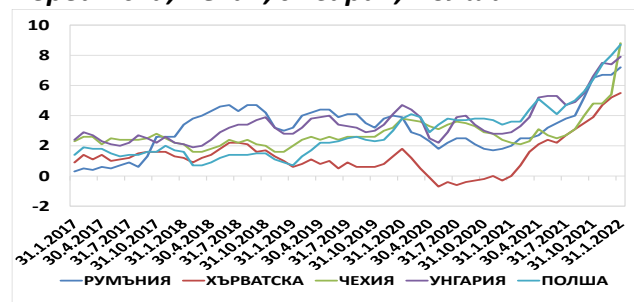
Графика 5. Реален БВП, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

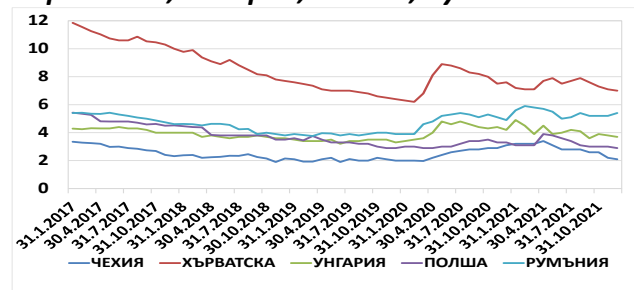
Прогнозира се ръстът на БВП на Румъния да се забави до 2.7% през четвъртото тримесечие на 2021 г. спрямо 8.2% през предходното. БВП на Хърватска нарасна до 15.5% през третото тримесечие на 2021 г. спрямо 16.8% през второто. Очаква се ръстът на БВП на Чехия да се ускори минимално до 3.4% за същия период. Прогнозира се ръстът на БВП на Унгария да се увеличи до 7.2% през четвъртото тримесечие на 2021 г. спрямо 6.1% през третото. Очаква се ръстът на БВП на

Полша да се ускори до 7.6% през четвъртото тримесечие на 2021 г. спрямо 5.5% през предходното.

Графика 6. Инфлация, % г/г; Румъния, Хърватска, Чехия, Унгария, Полша

Графика 7. Безработица, %; Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния

Чехия: Годишният темп на инфлацията се увеличи до 8.8% през м. януари 2022 г. спрямо 5.4% през м. декември 2021 г. Сезонно коригираната безработица намалва минимално до 2.1% през м. декември 2021 г. спрямо предходния месец.

Икономическата динамика остана стабилна през четвъртото тримесечие, въпреки разпространението на щамата Омикрон. Растящата инфлация се отрази негативно върху частното потребление и ограничи инвестиционните разходи, а потребителските и бизнес настроеността се понижиха. Новият десноцентристки кабинет спечели вот на доверие в средата на м. януари, като обеща да контролира публичните разходи и да ограничи фискалния дефицит. Правителството обяви, че постепенно ще прекрати използването на въглища до 2033 г., като развие ядрената енергетика. В края на м. януари Международният Валутен Фонд (МВФ) похвали бързата промяна в политическото управление по време на пандемията, но

предупреди за макрофинансови слабости пред страната.

Унгария: Годишният темп на инфлацията се повиши до 7.9% през м. януари 2022 г. спрямо 7.4% през м. декември 2021 г. Безработицата се понижи незначително до 3.7% през м. декември спрямо предходния месец.

Заплатите продължават да нарастват на фона на ограничения пазар на труда, въпреки че понижаването на потребителските настроения и растящата инфлация вероятно ще ограничат разходите на домакинствата. Бизнес доверието се повиши, което показва силна активност на частния сектор. На 28 януари Fitch Ratings потвърди рейтинга на страната „BBB“ със стабилна перспектива, но предупреди за възможността правните спорове с ЕС да се отразят на изплащането на средства от фондовете за възстановяване.

Полша: Годишният темп на инфлацията нарасна до 8.7% през м. януари 2022 г. спрямо 8% през м. декември 2021 г. Сезонно коригираната безработица се понижи минимално до 2.9% за м. декември спрямо предходния месец.

Промишленото производство се увеличи, както и продажбите на дребно, което показва ръст в потребителските разходи. Потребителските и производствените цени продължиха да се покачват, а това се отрази негативно върху производствения индекс за покупка на мениджърите (PMI). Правителството обяви допълнителни мерки срещу инфлацията, включително по-значително намаляване на ДДС върху хранителните продукти и енергията, предназначени да намалят краткосрочния ценови натиск. Президентът Дуда представи законопроект за премахване на дисциплинарната съдийска камара, която беше ключова точка в петгодишния спор с Европейската комисия, в опит за по-добри отношения между Варшава и Брюксел.

Румъния: Годишният темп на инфлацията се увеличи до 7.2% през м. януари 2022 г. спрямо 6.7% през м. декември 2021 г. Сезонно коригираната безработица нарасна до 5.4% през м. декември спрямо 5.2% за м. ноември.

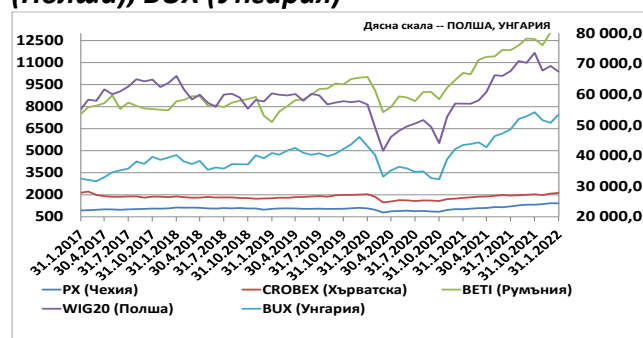
Ръстът на продажбите на дребно се забави, а понижаването на икономическите настроения и нарастващата инфлация се отразяват допълнително на потребителските разходи. Въпреки това промишленото производство се увеличи, а износьт на стоки остана стабилен. По-строгите ограничителни мерки от началото на м. януари, включително по-ранното затваряне на барове и ресторанти възпрепятства сектора на услугите.

Хърватия: Годишният темп на инфлацията се повиши до 5.5% през м. януари 2022 г. спрямо 5.2% през м. декември 2021 г. Сезонно коригираната безработица се понижи слабо до 7% през м. декември спрямо м. ноември 2021 г.

Очаква се икономическата активност да се забави през четвъртото тримесечие на 2021 г. Износьт на стоки нарасна, а промишленото производство остана стабилно. Ръстът на продажбите на дребно и ниската безработица спомагат за повишените разходи на домакинствата. Разпространението на щамата Омикрон се отрази негативно на икономическата активност. В средата на м. януари властите затегнаха ограничителните мерки, вследствие ръста на новите случаи на Covid-19.

През м. януари 2022 г. чешкият индекс на акции PX намалю с -0.6% спрямо предходния месец. Хърватският индекс CROBEX се увеличи с 2.6% за същия период. Румънският индекс BETI нарасна с 1%. Полският индекс WIG20 се понижи с -2.7%, докато унгарският BUX се увеличи с 5.4%.

Графика 8. Индекси – ЦИЕ, PX (Прага), CROBEX (Хърватска), BETI (Румъния), WIG20 (Полша), BUX (Унгария)

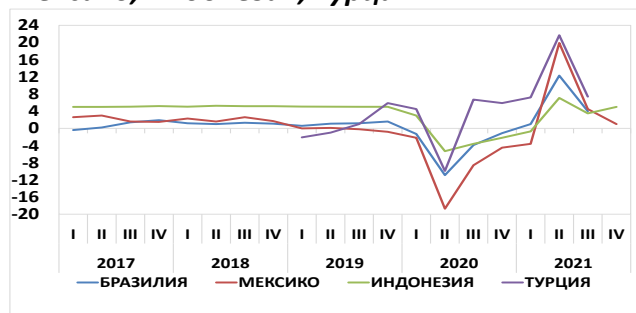
Други държави

Анализирани са страните: Турция (поради съседното ѝ географско местоположение), Бразилия, Мексико, Индонезия (предвид наличието на големи експозиции в ценни книжа на поднадзорни на КФН лица).

Турция: Годишният темп на инфлация се повиши до 48.7% през м. януари 2022 г. спрямо 36.1% през м. декември 2021 г. Сезонно коригираната безработица се понижи минимално до 11.2% през м. декември спрямо м. ноември 2021 г.

Очаква се икономическата дейност да се забави. Производственият PMI намалая, а бизнес доверието спадна. Потребителските настроения достигнаха до най-ниското си ниво. Повишеният ценови натиск подтисна търсенето и се отрази негативно върху производството. Президентът Ердоган нареди увеличение на минималната работна заплата с 50%, като заплатите в частния сектор също се повишиха значително. Високата инфлация ограничи разходите на домакинствата, въпреки ръста на заплатите.

Графика 9. Реален БВП, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

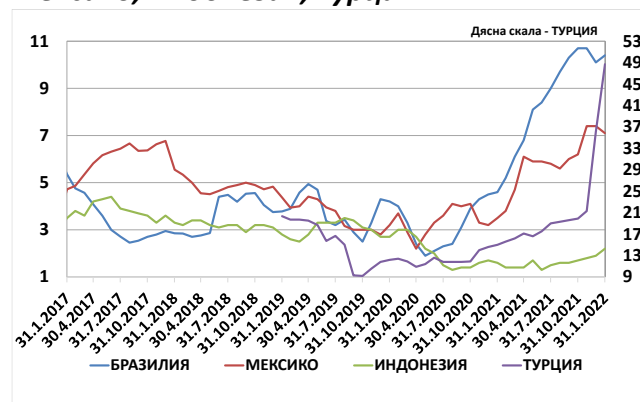
* Първите данни за БВП на Турция са от първо тримесечие на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Ръстът на БВП на Бразилия стигна до 4% през третото тримесечие на 2021 г. спрямо 12.3% през второто. БВП на Мексико спадна до 1% през четвъртото тримесечие на 2021 г. спрямо 4.5% през предходното. Ръстът на БВП на Индонезия се ускори до 5% спрямо 3.5% за същия период. БВП на Турция падна до 7.4% през третото тримесечие на 2021 г. спрямо 21.7% през второто. Спадът в ръстовете на БВП

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

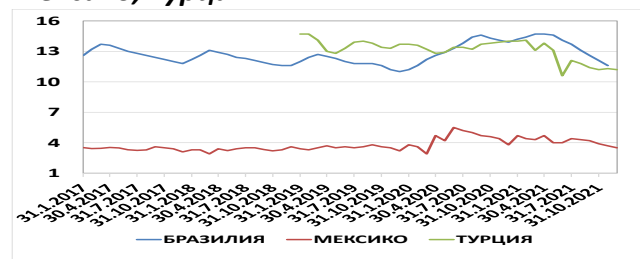
е вследствие забавената икономическа активност и продължаващото разпространението на Covid-19.

Графика 10. Инфлация, % г/г; Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за инфлация на Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Графика 11. Безработица, %; Бразилия, Мексико, Турция

* Първите данни за безработица на Турция са началото на 2019 г. от периода на първоначалното включване в анализа

Бразилия: Годишният темп на инфлацията се повиши до 10.4% през м. януари 2022 г. спрямо 10.1% през м. декември 2021 г. Сезонно коригираната безработица спадна до 11.6% през м. ноември спрямо 12.1% през м. октомври 2021 г.

Очаква се ръстът на БВП да се забави. Промисленото производство бе с умерен ръст, намалаяха потребителските и бизнес настроения. Инфлацията остана над 10%, като вероятно ще има ново повишаване на лихвените проценти, което би се отразило негативно върху вътрешното потребление. Случаите на Covid-19 остават високи, властите запазиха ограниченията непроменени, а кампанията за ваксиниране на населението продължи.

Мексико: Годишният темп на инфлацията се понижи до 7.1% през м. януари 2022 г.

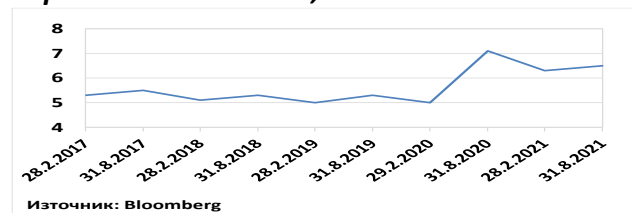
спрямо 7.4% през предходния месец. Сезонно коригираната безработица спадна леко до 3.5% през м. декември спрямо м. ноември 2021 г.

Икономиката продължи да се свива през четвъртото тримесечие. Секторът на услугите се забави вследствие продължаващото въздействие на закона за забрана на аутсорсинга на труда, който беше одобрен миналата година. Производственият и непроизводственият PMI останаха на негативна територия, а нарастващите случаи на Covid-19 намалиха доверието на потребителите и доведоха до ръст в отсъствията при работещите. Министърът на енергетиката на САЩ Дженифър Гранхолм посети Мексико и изрази загрижеността си относно предложената от мексиканското правителство реформа в енергийния сектор, която ще засили ролята на държавата за сметка на частните фирми. Натискът на САЩ и липсата на квалифицирано мнозинство в парламента могат да попречат за приемането на реформата.

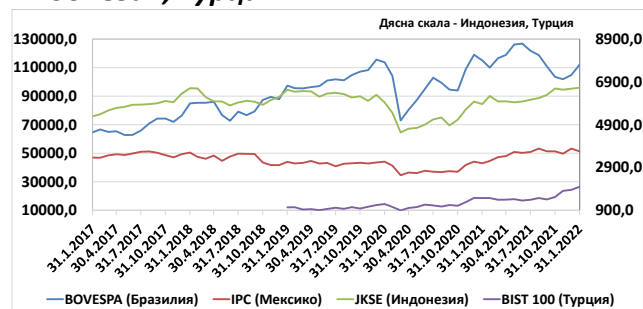
Индонезия: Годишният темп на инфлация нарасна до 2.2% през м. януари 2022 г. спрямо 1.9% през м. декември 2021 г. Сезонно коригираната безработица се повиши до 6.5% през м. август 2021 г. спрямо 6.3% през м. февруари 2021 г.

Икономическата активност се подобри. Продажбите на дребно се увеличиха, а доверието на потребителите нарасна вследствие облекчаване на ограниченията, което се отрази положително на вътрешното търсене. Ръстът на PMI показва разширяване на производствения сектор. Страната отчита ръст на новите инфекции с Covid-19 вследствие разпространението на щам Омикрон. Правителството ще въведе нови данъчни облекчения за продажбите на автомобили и имоти в опит да подкрепи икономическото възстановяване, като наложи забрана за износ на въглища, за да се предотврати недостигът на енергия.

Графика 11-1. Безработица, %, 6 месечен период на отчитане; Индонезия

Графика 12. Индекси - Бразилия, Мексико, Индонезия, Турция

* Първите данни за Турция са от началото на 2019 г. от периода на първоначално включване в анализа

През м. януари 2022 г. бразилският индекс на акции Bovespa се увеличи със 7% спрямо м. декември 2021 г., а мексиканският индекс IPS спадна с -3.6%. Индонезийският индекс JKSE се повиши с 0.8%, а турският BIST100 нарасна със 7.8% за същия период.

Фактори с влияние на европейските финансови пазари

През м. януари 2022 г., курсът на акциите на европейските пазари бе с различна динамика, поради опасенията от разрастване на конфликта Русия-Украйна и очакванията на инвеститорите за промяна на лихвената политика от Европейската централна банка вследствие на високата инфлация.

Държавен дълг в ЕС

13 трлн. евро е размерът на държавният дълг в еврозоната, като се отчита повишение вследствие на пандемията. При проучване на Института за германска икономика (IW) се разглежда възможното развитие на публичния дълг във Франция и други четири страни от Южна Европа през следващите 20 години - периодът, в който съгласно Пакта за

стабилност държавите от ЕС трябва да намалят частта от публичния си дълг, която надхвърля 60% от БВП. Само две от тези държави биха могли евентуално да намалят дълга си за този период. Това са Португалия и Гърция. Другите три държави - Франция, Италия и Испания, вероятно ще повишат държавния си дълг до 2041 г. Сегашните правила предвиждат ограничение на дефицита до 3% от БВП и съотношение държавен дълг/БВП не повече от 60%. Правилата бяха замразени по време на пандемията. ЕС трябва да реши дали изискванията ще се прилагат отново от 2023 г. или да бъдат променени, като фокусът е върху критерия за дълга. Към момента: 15 от 27-те държави членки не изпълняват целта от 60%. Европейският фонд за стабилност препоръчва таванът да се увеличи от 60 на 100% от БВП; седем от 27-те държави от ЕС вече имат съотношение на дълга над 100%, включително Франция, както и южните държави Гърция, Италия, Португалия и Испания. Другите две са Белгия и Кипър.

Според ръководителя на Мюнхенския икономически институт Клеменс Фюст: „Нарастващият държавен дълг представлява голям риск. Преди всичко е важно да се предотврати възможността отделни държави да прехвърлят тежестта на дълговете си върху общността, поради нуждата от помощ при следващата криза, тъй като са влезли в нея с големи дългове“. Проучването показва, че подобни случаи на свръхзадлъжнялост са възможни. Разглеждат се три сценария: Първият включва фискалните данни и стойностите на растежа, прогнозирани от Международния валутен фонд (МВФ) за периода 2026-2041 г. Вторият сценарий предполага, че икономическият растеж и фискалното управление на страните ще продължат да се развиват както в периода от 2016 г. до 2019 г., предшествващ Covid-19. Третият допуска, че развитието на периода 2012-2019 г., белязан от дълговата криза в еврозоната, ще се пренесе в периода 2027-2041 г. Моделите отчитат демографските ефекти и вероятното развитие на лихвените проценти. Според проучването Португалия би

могла да намали съотношението на дълга си от сегашните 131% от БВП до 74%, в най-добрия случай до 2041 г. Гърция, която в момента е най-задлъжнялата страна в ЕС със съотношение 202.9%, може да намали дълга си до 139% от БВП до 2041 г. Двете страни могат да се възползват от силния икономически растеж и установената фискална дисциплина, която води до високи първични бюджетни излишъци. Гърция има и по-благоприятна структура на дълга си - над 75% от дълга ѝ е към публични кредитори като Европейския механизъм за стабилност, където лихвените проценти по заемите са ниски, а падежът им продължава до 2070 г. Другите три държави не биха могли да намалят съотношението на дълга си през следващите 20 години. Прогнозира се дългът на Франция да нарасне от 116% на 123% през 2041 г., на Италия - от 155% на 167%, а на Испания - от 120% на 134%. Основните причини за това са слабите първични салда, а в случая на Италия, и ниската динамика на растежа и бързото застаряване на обществото. Нито една от петте държави не би могла да намали публичния си дълг до 60% от БВП в рамките на следващите 20 години.

Държавен дълг през 2021 г., % от БВП

Източник: Investor

С най-високо ниво на държавен дълг през 2021 г. е Гърция 202.9%, следвана от Италия със 154.4%, при средно за ЕС ниво от 92.1%

Казахстан

В началото на м. януари 2022 г. Русия и нейните съюзници в Организацията за колективна сигурност изпратиха „миротворчески сили“ в Казахстан, където имаше големи антиправителствени протести. Хиляди протестиращи щурмуваха правителствени сгради в богатата на петрол централноазиатска държава, в протест срещу увеличението на цените на горивата. Демонстрантите подпалиха президентската резиденция и кметството в най-големия град в страната Алмати, като протестиращите превзеха и контрола над летището, което доведе до временно спиране на всички полети. Казахстанският президент Касим-Жомарт Токаев призова за помощ за потушаване на вълненията, за които той обвини „терористични банди“. Изпращането на „миротворческите сили“ бе с цел предотвратяване разпространението на подобни настроения и в съседните държави. Организацията за колективна сигурност включва още Беларус, Армения, Киргизстан и Таджикистан.

Географско разположение на Казахстан

Източник: BBC

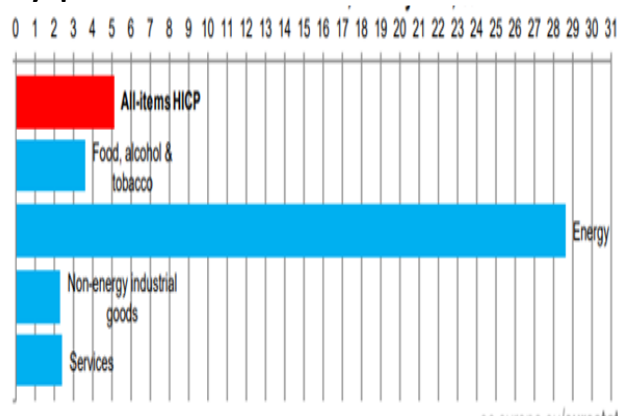
Инфлация

Световните цени на храните са нараснали с 28% през 2021 г. Според Организацията на ООН по прехрана и земеделие (FAO) вероятността за връщане към по-стабилни

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

пазарни условия тази година са малки. Индексът на цените на храните на FAO, проследяващ най-търгуваните в света хранителни стоки, е средно 125.7 пункта през 2021 г., най-високото ниво от 2011 г. насам. По-високите цени на храните допринасят за ръст на инфлацията, тъй като икономиките се възстановяват от кризата с коронавируса. По-високите разходи излагат на риск по-бедното население в страните, разчитащи на внос на храни. В изявление на FAO се казва: „Докато обикновено високите цени се очаква да спаднат при увеличено производство, високата цена на суровините, продължаващата глобална пандемия и все по-несигурните климатични условия оставят малко място за оптимизъм относно връщането към по-стабилни пазарни условия през 2022 г. Скокът на цените на торовете, свързан на свой ред с цените на енергията и на природния газ, увеличава разходите за суровини, използвани от земеделските производители. Това поражда съмнения и за перспективите пред добивите тази година.“

Инфлация в ЕС по основни компоненти, м. януари 2022 г.

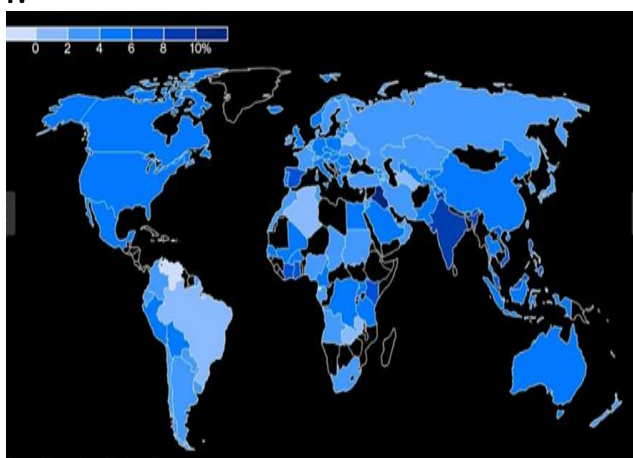
Източник: Eurostat

С най-висок дял за инфлацията допринася ръстът на енергията (28.6%), следван от индексът за храна, алкохол и тютюн с 3.6%.

В средата на м. януари управляващият директор на Международния валутен фонд (МВФ) Кристалина Георгиева заяви: „Светът е изправен пред по-голяма несигурност и потенциални турбуленции тази година, като инерцията на икономическото възстановяване се забави, има рискове от

инфлация и затруднения по веригата на доставките, както и очертаващи се социални вълнения. МВФ се готви за потенциално увеличение на търсенето на своите заеми тази година, тъй като централните банки затягат паричната политика, а много развиващи се страни увеличиха дълга си, като има рекордно високи нива на дълг – 226 трлн. щ. долара. Централните банки са изправени пред деликатен баланс между борбата с инфлацията и подкрепата за икономическо възстановяване. Трябва да сме подготвени, че може да има още турбуленции.“

Прогнози на МВФ за БВП по страни през 2022 г.

Източник: Bloomberg

Очаква се с най-висок ръст на БВП да е Ирак (10%), следван от Индия (8%) и Испания (6%). Очаква се БВП във Венецуела да е 0%, а в Беларус и Бразилия да достигне 2% през 2022 г.

Русия – Украйна

Бюджетът на Киев за обществени поръчки за отбрана бе повишен от 23 млрд. гривни (838 млн. щ. долара) за 2021 г. до 28 млрд. гривни за 2022 г. Това е значително увеличение, но все още е малка част от това което Кремъл е похарчил. Русия изразходва около 40% от своя бюджет за отбрана за поръчки, според Стокхолмския международен институт за изследване на мира (около 60 млрд. щ. долара).

Сравнение по основни видове войски на Русия и Украйна през 2022 г.

Източник: GlobalFirepower

От графиката се вижда, значителното превъзходство на Русия във въоръжението, от съотношение 4:1 при сухопътните войски, до 13:1 при авиацията и т.н.

ЕС – Русия

ЕЦБ предупреди кредиторите със значителни експозиции към Русия за евентуално налагане на международни санкции срещу страната, при военни действия в Украйна. Предупреждението на ЕЦБ е отправено след като САЩ предупредиха, че Русия ще бъде изправена пред сериозни последици, ако изпрати войски в Украйна. Санкциите биха повишили значително рисковете пред международните банки с големи експозиции към Русия. Сред тях са американската Citi, френската Société Générale, австрийската Raiffeisenbank и италианската UniCredit. Международните банки, включително техни руски дъщерни дружества, имат активи за около 121 млрд. щ. долара, с които са кредитирани базирани в Русия предприятия.

Един от лостовете за непряко влияние на Русия към ЕС е доставката на газ, като Русия е най-големият вносител за европейската общност.

Износ и внос на газ за ЕС

Най-големите износители
Дял в проценти

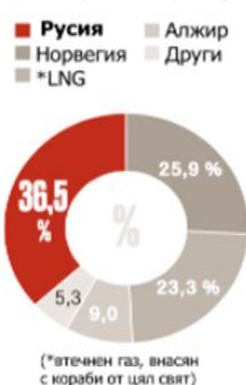
Най-големите резерви
в млрд. кубични метра

Внос на газ в Германия
Дял в проценти (2020)

Внос на газ в ЕС
Дял в проценти (2021)

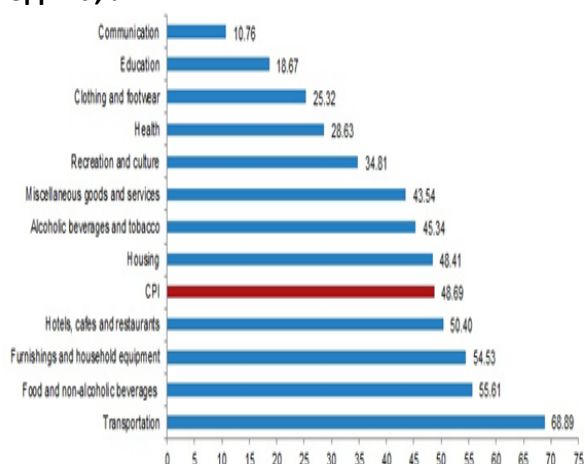
Легенда: LNG – втечен природен газ
Източник: Investor.bg

Руската държава е най-големият износител на природен газ с 25.3%, като е и с най-голям дял при вноса на газ в ЕС – 36.5%, следвана от Норвегия с 25.9% и доставка на втечен природен газ (основно от САЩ) с дял от 23.3%. Не е сигурно, че при евентуален конфликт останалите доставчици ще могат да покрият дела на Русия за ЕС.

Турция

Значителният ръст на инфлацията в страната повдига въпроси за бъдещето на икономиката в страната с над 86 млн. души население.

Инфлация на основни групи стоки в Турция - м. януари 2022 г., изменение спрямо предх. година, %

Източник: Turkish statistical institute

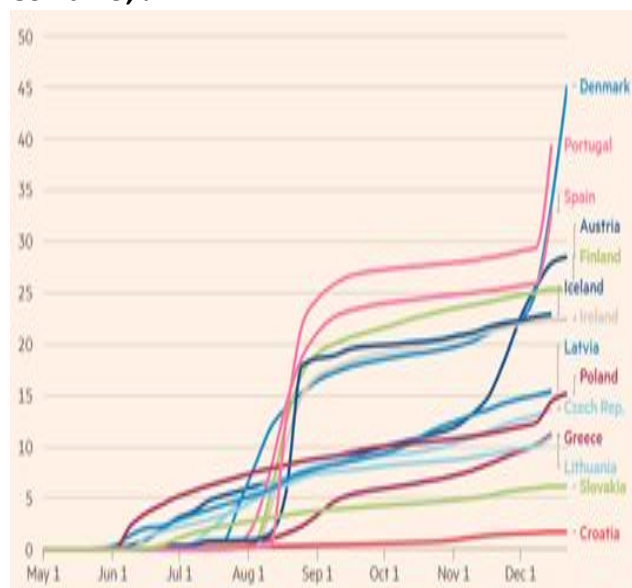
Цената на храната и неалкохолните напитки през м. януари 2022 г. нарасна с 54% спрямо м. януари 2021 г. Увеличението при транспорта е с почти 69% за същия период. Цените се повишиха поради рекордната волатилност на лирата. Турската валута загуби над 40% спрямо щ. долар през 2021 г., вследствие политиката на централната банка на страната да намалява лихвените проценти, вместо да ги повишава, в условията на бързо нарастващи цени.

Вирусът Covid-19

Предвид нарастването на инфекциите причинени от щама Омикрон в цяла Европа, стремежът към ваксиниране на деца на възраст от 5 до 11 години срещу Covid-19 води до противоположни мнения. Докато някои приветстват възможността да защитят децата, други не са убедени в ползите за тяхното здраве. Правителствата са възприели различен подход към ваксинирането на младите. Дания, Франция, Испания и Италия препоръчват всички деца да получат ваксина, докато Обединеното кралство реши да имунизира само уязвими деца. Различните национални политики отразяват дебата сред учените дали индивидуалните ползи за

здравето на децата от ваксината надвишават риска от редки странични ефекти.

Деца на възраст между 5-14 г., които са получили поне една доза от ваксина срещу Covid-19, %

Източник: *European Centre for Disease Prevention and Control*

Най-много, 45% от децата между 5-14 г. в Дания са получили поне една доза ваксина. Вторите, Португалия, са с почти 40% ваксинация при децата. Словакия (6%) и Хърватска (2%) са с най-малко ваксинирани деца в тази възраст.

По-бедните икономики се опитват да се възстановят от пандемията толкова бързо, колкото и напредналите, но без същата степен на доверие и достъп до финансовите пазари за държавни заеми, могат по-трудно да подпомогнат населението си. Без финансова устойчивост и системи за държавна подкрепа спадът в нововъзникващите икономики бе по-продължителен, а възстановяването по-бавно.

Отклонение от производствените нива отпреди Covid-19, %

Легенда: ■ развити икономики, ■ световно производство, ■ нововъзникващи пазари и развиващи се икономики, ■ нововъзникващи пазари и развиващи се икономики без Китай
Източник: FT

Очаква се през 2023 г. развитите икономики да достигнат нивата на производство отпреди пандемията. Нововъзникващите пазари и развиващите се икономики ще са с -4% по-слабо производство спрямо периода преди Covid-19. Възстановяването в нововъзникващите пазари и развиващите се икономики, без Китай, ще бъде с около -6% по-слабо производство от нивата преди пандемията, като това допълнително ограничава способността им да обслужват съществуващите дългове, които са нараснали с 10 пр. пункта спрямо националния им доход, от началото на пандемията. Това вероятно ще доведе до по-трудно стабилизиране на икономиките, по-високи дългове и социално недоволство в по-слабо развитите страни.

ЕС – Полша

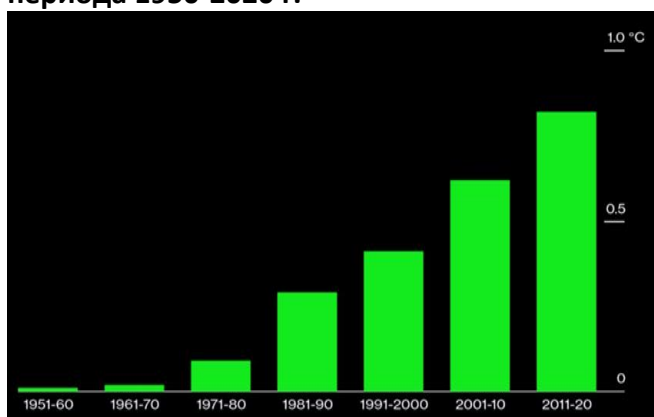
Продължава напрежението между ЕС и Полша, след като се очаква ЕС да задържи бюджетни плащания към Полша за отказ да изпълни наложена през 2021 г. глоба от 500 000 евро на ден. Общата сума, която Варшава дължи досега, е над 50 млн. евро. През м. септември 2021 г., Съдът на Европейските общности разпореди финансово наказание,

след като Полша не изпълни решението за затваряне на своята лигнитна мина Туров, за която Чехия твърди, че източва водните запаси в района. Полското правителство твърди, че съоръжението обезпечава с гориво близката електроцентрала, която пък осигурява около 7% от електроенергията в страната. Има вероятност ЕС да задържи 36 млрд. евро от фонда за възстановяване на ЕС предназначени за Полша, поради нарушаване на върховенството на закона в страната.

Климатични промени

Въглеродните емисии през 2021 г. са се повишили с 4.9% - почти до нивата от преди пандемията през 2019 г. Извънредните климатични събития продължиха и през 2021 г., включително значителна гореща вълна в САЩ, наводнения в Централна Европа и смъртоносни циклони и наводнения в Индия. По изчисления на застрахователната компания Munich Re, разходите от климатичните бедствия през 2021 г. възлизат на 280 млрд. щ. долара в световен мащаб.

Ръст на температурата по десетилетия за периода 1950-2020 г.

Легенда: Температурите са записани като промяна от средната за 20 в. температура.
Източник: National Oceanic and Atmospheric Administration

За периода 2000-2010 г., температурата е с 0.6 °C по-висока от средната за 20 в., докато за периода 2011-2020 г. вече е с 0.8 °C по-висока, или допълнителни 0.2°C за 10 години.

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

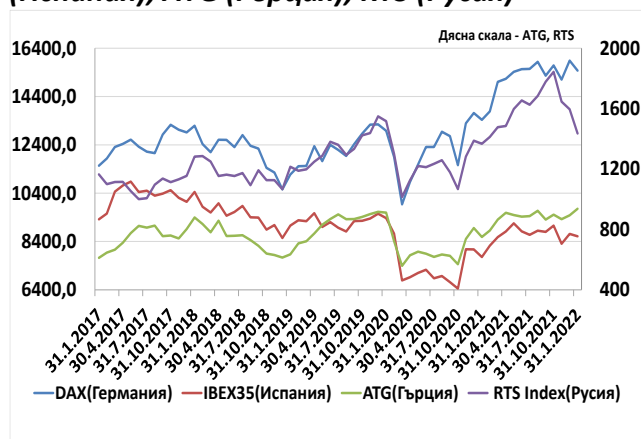
ЕС – Кумай

ЕС заведе дело срещу Китай в Световната търговска организация (СТО) заради дискриминационни търговски практики срещу Литва и някои износители от други страни членки. Според заместник-председателя на Европейската комисия Валдис Домбровскис: „Тези мерки са заплаха за целостта на единния пазар, тъй като те засягат търговията в рамките на ЕС, веригите на доставки, като имат отрицателно въздействие върху индустрията на Съюза“. Китай, който е основен търговски партньор на ЕС, започна да блокира литовски продукти, както и други европейски стоки с литовски компоненти, след като Тайван откри представителство във Вилнюс под името на страната, а не на столицата Тайпе. Пекин възприе хода като предизвикателство за суверенитета на страната. Напрежението ескалира, след като Китай призова обратно посланика си от Литва. Литовското правителство отхвърли всяка промяна на името на представителството. Според Литовската конфедерация на индустриалците, около 130 компании не могат да изпращат продуктите си до Китай или да ги освободят от митниците там. Китай отрича да блокира литовския износ.

Финансови пазари

През м. януари 2022 г., германският индекс DAX30 се понижи с -2.6% спрямо м. декември 2021 г. Испанският индекс IBEX35 спадна с -1.2%, а гръцкият ATX нарасна с 4.9% за същия период. През м. януари, руският борсов индекс Russia Trading System (RTS) се понижи с -10.1%, вследствие на опасения от ескалиране на руско-украинския конфликт.

Графика 13. DAX 30 (Германия), IBEX-35 (Испания), ATG (Гърция), RTS (Русия)

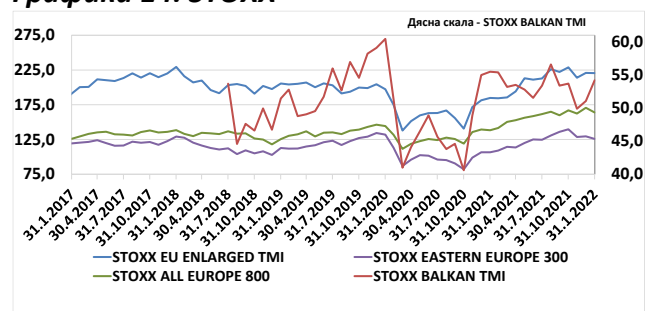
През м. януари 2022 г., индексите STOXX, проследяващи развитието на капиталовите пазари в Европа, бяха с разнопосочна динамика. Индексът STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI)¹, отразяващ състоянието на капиталовите пазари само в страните членки на ЕС (присъединени след 1.05.2004 г.), намаля през м. януари до 220.5 б.т., което е понижение от -0.1% спрямо м. декември 2021 г. Индексът STOXX Balkan TMI², който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, нарасна до 54.2 б.т., при ръст от 6.2% за същия период. Индексът STOXX Eastern Europe 300³, отразяващ динамиката в развиващите се държави в ЕС и Русия, се понижи до 125.9 б.т., с намаление от -2.9% спрямо м. декември 2021 г. Индексът STOXX All Europe 800⁴, включващ най-големите компании в Източна и Западна Европа, спадна до 163.9 б.т., с понижение от -3.9% за същия период.

¹ STOXX EU Enlarged Total Market Index (TMI) обхваща дружества на територията на държавите-членки, които се присъединиха към ЕС на 01.05.2004 г.: Кипър, Чехия, Естония, Унгария, Латвия, Литва, Малта, Полша, Словакия и Словения и на 01.01.2007 г.: България и Румъния. Той обхваща различен брой компании и покрива около 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в съответната държава, коригирани с фрий-флоута.

² STOXX Balkan Total Market Index (TMI) е част от STOXX Eastern Europe TMI Index, който обхваща 95% от пазарната капитализация на емисиите акции в Източна Европа, коригирани с фрий-флоута. Индексът включва различен брой компании от Хърватия, Република Македония (FYROM), Сърбия и Словения.

³ STOXX Eastern Europe 300 Index е част от STOXX Eastern Europe Total Market Index (TMI). Той обхваща 300 емисии с голяма, средна и малка

Графика 14. STOXX

Забележка: STOXX Balkan TMI заменя STOXX Sub Balkan TMI, като наличните данни са от месец юли 2018 г.

Фактори с влияние на световните финансови пазари

През м. януари 2022 г., курсът на пазарите на акции в САЩ се понижи, вследствие опасенията на инвеститорите за намеса на Федералният резерв (ФЕД) за регулиране на основния лихвен процент, повишената инфлация и продължаването на конфликта между САЩ и Русия във връзка с Украйна.

Петрол

Организацията на страните износителки на петрол (ОПЕК) и другите страни износителки се договориха да увеличат петролния добив поради ръст на световното икономическо производство и нарасналото търсенето на суровината. Одобри се увеличение с 400 хил. барела дневно, от м. февруари. Целта е постепенно да се възстанови намаленото производство до нивата отпреди Covid-19 и да се предотврати инфлационен ръст на цените, без да се предизвика нов срив на пазара. Ръстът на цената на петрола продължи, въпреки увеличаването на добива.

капитализация от 18 страни от Източна Европа - България, Хърватска, Кипър, Чехия, Естония, Гърция, Унгария, Латвия, Литва, Република Македония (FYROM), Полша, Румъния, Русия, Сърбия, Словакия, Словения, Турция и Украйна.

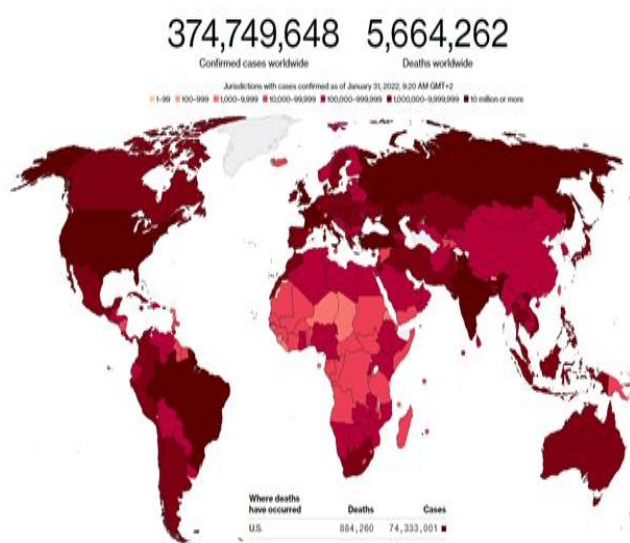
⁴ STOXX All Europe 800 Index е част от STOXX Europe TMI. Той обхваща най-големите 800 компании в Източна и Западна Европа.

Вирусът Covid-19

Увеличават се страните с потвърдени над 1 млн. случаи на заболели от Covid-19. В САЩ, Русия, Великобритания, Бразилия и Индия потвърдените случаи са над 10 млн.

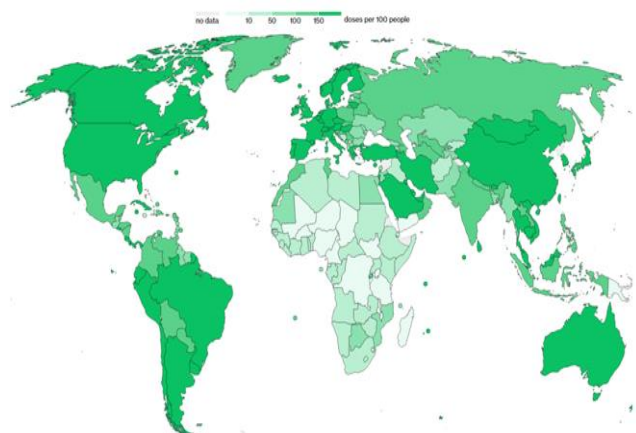
Броят на ваксинираните хора постепенно нараства. С над 60% ваксинирано население са Канада, САЩ, Бразилия, Аржентина, Китай, Австралия и др.

Брой заразени лица, смъртни случаи и степен на заразителност с Covid-19 по страни към 31.1.2022 г.

Източник: Bloomberg

Световна карта на ваксинирането към 31.1.2022 г.

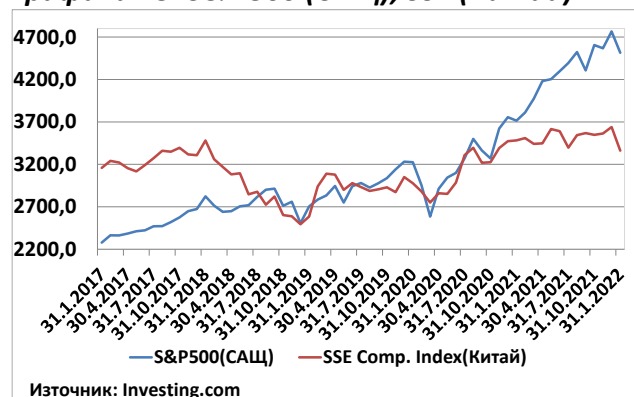

Източник: Bloomberg

Финансови пазари

Индексът Standard & Poor's (S&P) 500 се понижи с -5.3% през м. януари 2022 г. спрямо предходния месец. Китайският индекс на Шанхайската фондова борса (SSE Composite) спадна със -7.7% за същия период.

Графика 15. S&P 500 (САЩ), SSE (Китай)

Борсово търгувани фондове

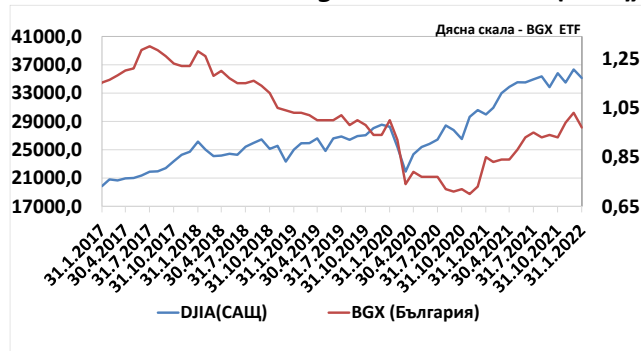
През м. януари 2022 г., курсът на акциите на азиатските пазари се понижи, вследствие опасения за скорошен ръст на лихвите в САЩ и разпродажби на акции от технологичния сектор в Тайван и Корея.

Китайските макроикономически данни бяха смесени, въпреки че централната банка на страната намали лихвения процент, за да се бори със забавянето на икономическия растеж. През м. януари, Народната банка на Китай намали основния лихвен процент до 3.7% от 3.8%.

През м. януари 2022 г., Dow Jones Industrial Average (DJIA) спадна с -3.3% спрямо м. декември 2021 г.

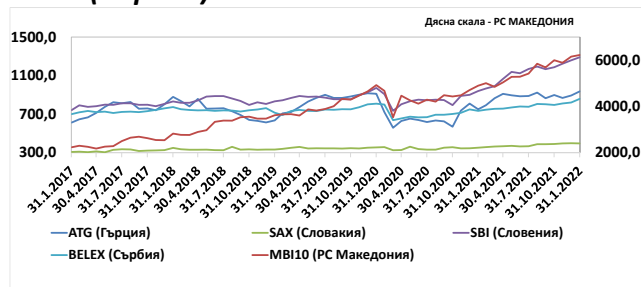
Expat Bulgaria SOFIX UCITS ETF (BGX) се понижи до 0.97 лв. през м. януари 2022 г. - спад от -5.8% спрямо предходния месец.

Графика 16. BGX (България), Dow Jones Industrial Average (САЩ)

Управляваните от Expat Asset Management фондове следват представянето на няколко индекса чрез пълното физическо репликиране. В края на м. януари 2022 г., Expat Greece ASE UCITS ETF се повиши с 4.9% спрямо м. декември 2021 г. Expat Macedonia MBI10 UCITS ETF нарасна с 1.2% за същия период. През м. януари 2022г., Expat Slovakia SAX UCITS ETF намаля с -0.4% спрямо предходния месец. Expat Slovenia SBI UCITS ETF се увеличи с 2.5% за същия период. През м. януари 2022 г., Expat Serbia BELEX UCITS ETF се повиши с 4.6% спрямо м. декември 2021 г.

Графика 17. ATG (Гърция), MBI10 (РС Македония), SAX (Словакия), SBI (Словения), BELEX (Сърбия)

Деривати - базови активи

Валутен пазар

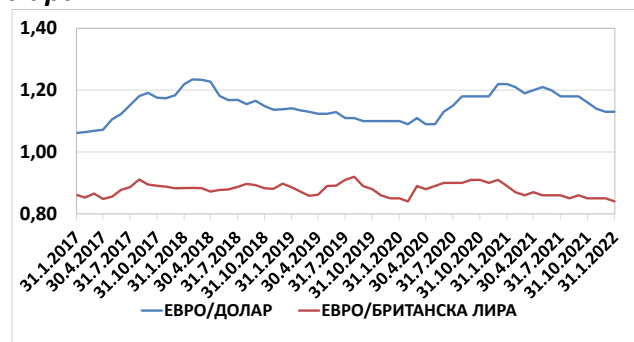
През м. януари 2022 г., европейската валута остана без промяна спрямо щатския долар в сравнение с предходния месец. В рамките на периода, курсът евро/ щ. долар се движи в диапазона 1.114 - 1.145 щ. долара за евро, при средномесечна цена 1.13 щ. долара.

За същия период, британската лира поскъпна минимално спрямо еврото. Курсът

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

евро/ паунд се движи в диапазона 0.831 - 0.838, при средномесечна цена 0.84 паунда за евро.

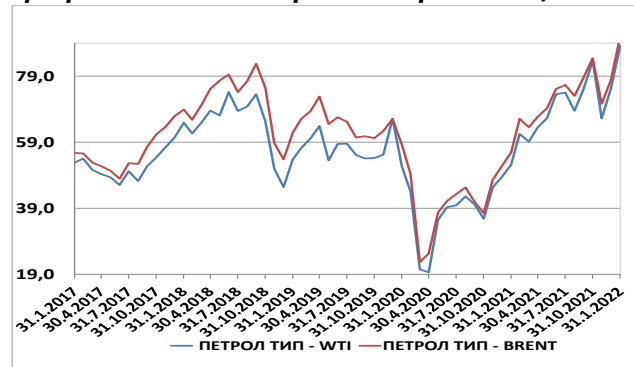
Графика 18. Евро/Долар; Евро/ Британска лира

Суровини

През м. януари 2022 г., фючърсите на петрола се повишиха. В края на периода, фючърсите на West Texas Intermediate (WTI) затвори на 88.2 щ. долара за барел, а фючърсите на Brent при 91.2. долара за барел. Спрямо м. декември 2021 г., фючърсите на WTI нараснаха със 17.3%, а фючърсите на Brent със 17.2%. Причините са: понижените опасения от действието на щам Омикрон и продължаващото търсене на петрол за нуждите на икономиките.

Графика 19. Фючърси петрол WTI, Brent

През м. януари 2022 г., фючърсната цена на златото се понижи, като затвори на 1795 щ. долара за унция. Спрямо м. декември 2021 г. цената на златото намаля с -1.8%, повлияна от очакванията на инвеститорите за повишаване на основния лихвен процент от ФЕД през м. март с цел ограничаване на инфлацията и обезценяването на долара.

Фючърсната цена на платината се увеличи до 1022.3 щ. долара за унция, при ръст от 5.9% за същия период.

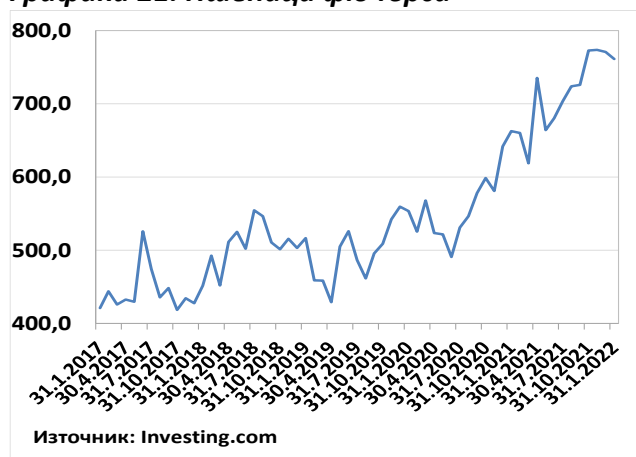
Спот цената на златото спадна, като в края на м. януари 2022 г. затвори на ниво от 1796.5 щ. долара за унция. Спрямо м. декември 2021 г. цената на златото намалая с -1.7%.

Графика 20. Фючърси злато, платина. Спот цена злато

През м. януари 2022 г., фючърсната цена на пшеницата се понижи, като затвори на 761.3 щ. долара за тон. Спрямо предишния месец, цената на пшеницата има намаление от -1.2%.

Графика 21. Пшеница фючърси

Кредитен рейтинг

Показаният кредитен рейтинг е с цел представяне на независимо мнение по отношение кредитния риск на даден емитент на дълг и, оценка на желанието и способността му да обслужва изцяло и навреме своите изискуеми плащания по дълга.

Дирекция „Анализи, жалби и реструктуриране“

Промените в кредитните рейтинги отразяват промяна в перспективата на агенцията за кредитен рейтинг „Moody’s“ за отделните страни.

За разглеждания период няма представени кредитни рейтинги.

Резултатите за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service ESG (екологични, социални и управленски фактори) отразяват въздействието на съображенията за ESG върху рейтинга на емитента или негови транзакции. CIS показва въздействието на ESG факторите върху кредитните дейности на емитента, които са съществени за неговия рейтинг. Резултатът се оценява по асиметрична петобална скала, при която: 1 е положителна, 2 е от неутрална до ниска, 3 е умерено отрицателна, 4 е силно отрицателна и 5 е изключително силно отрицателна.

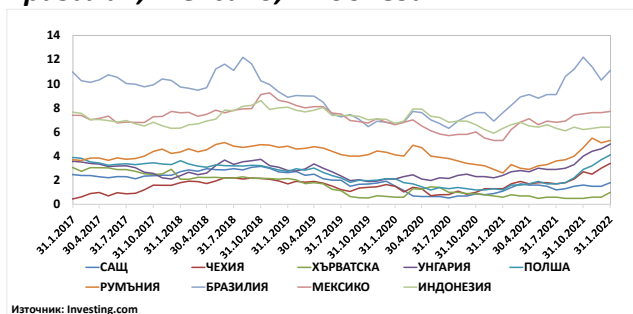
Резултати за кредитно въздействие (CIS) на Moody's Investors Service

СТРАНА	ESG РЕЙТИНГ
САЩ	CIS-2 Neutral-to-Low
Чехия	CIS-2 Neutral-to-Low
Унгария	CIS-3 Moderately Negative
Полша	CIS-2 Neutral-to-Low
Румъния	CIS-3 Moderately Negative
Хърватия	CIS-2 Neutral-to-Low
Турция	CIS-4 Highly Negative
Бразилия	CIS-3 Moderately Negative
Мексико	CIS-3 Moderately Negative
Индонезия	CIS-3 Moderately Negative

С най-положителна оценка (CIS-2) са САЩ, Чехия, Полша и Хърватия. С най-отрицателна оценка (CIS-4) е Турция.

Разгледаните държавни ценни книжа (ДЦК) се приемат за показател, отразяващ способността на държавите да привличат заемни средства на база степента на развитие на икономиката си и в зависимост от кредитния си рейтинг.

Графика 22. 10 год. ДЦК: САЩ, Чехия, Хърватска, Унгария, Полша, Румъния, Бразилия, Мексико, Индонезия

През м. януари 2022 г., доходността по ДЦК на Турция се понижи до 22.5% от 23.1%, а на Бразилия се повиши до 11.1% от 10.3%. Спрямо м. декември 2021 г., промяната в доходността на турските ДЦК е -2.6%, а на бразилските ДЦК е 7.8%.

§ За четвърто тримесечие на 2021 г. няма налични данни за БВП на Хърватска, Турция и Бразилия.

§ Използвани са статистически данни, налични до 23.2.2022 г. включително. Източници: ЕЦБ, tradingeconomics.com, investing.com, Bloomberg и др.